

Förberedd för examensarbete?

Viveca Lindberg

Examensarbetet och andra skriftliga examinationsuppgifter (I)

- Varje typ av examinationsform bidrar till att studerande lär sig ett specifikt sätt att presentera sitt kunnande, t.ex.
 - Skriftliga prov/tentamina
 - Korta frågor: studerande förväntas kunna ange t.ex. begrepp, benämningar, definitioner
 - Essäfrågor: beroende på frågeställning och utbildningens tradition förväntas studerande kunna sammanfatta, förklara, motivera osv. under avgränsad tid.
 - Inlämningsuppgifter/rapporter:
 - lite längre skrivuppgifter (3-5 s) där studerande förväntas sammanställa kunskap från angivna källor till en sammanhängande text (en typ av mer omfattande essäuppgifter)

Examensarbetet och andra skriftliga examinationsuppgifter (2)

- Examensarbetet kräver andra typer av kompetenser än de som vanligen ingår i utbildningen.
- Studerande förväntas således genomföra en helt ny typ av uppgift utan att ha fått lära sig sådana arbetsmetoder som uppgiften kräver, samtidigt förväntas de visa självständighet i arbetet.
- Vanlig föreställning: de som kan och är motiverade "fixar" det
- Studier visar att de som "fixar" det vanligen har högskoleutbildade föräldrar, släktingar eller vänner med som hjälper dem att förstå uppgiften och kan ge dem vägledning.

18 mars 2011

Lindberg / Living

3

Examensarbetet som pedagogisk utmaning I

- Högskolan som massutbildning är ett fenomen som vuxit fram i den industrialiserade västvärlden sedan slutet av 1980-talet
- Under 1990-talet uppmärksammades genomströmningsproblem i flera länder
- Högskoleutbildningarnas skilda **skriftbrukspraktiker** (vad och hur studerande förväntas läsa och skriva under sin utbildningstid) har vuxit fram som ett gemensamt forskningsfält för lingvister, pedagoger, naturvetare m.fl. i flera länder och bl.a. visat att
 - Olika kunskapsområden (t.ex. naturvetenskap, samhällsvetenskap, teknik) över tid utvecklade skriftbrukspraktiker som skiljer sig från varandra → vad som **kvalificerar som** en acceptabel respektive god text (tenta-svar, artikel, examensarbete) varierar mellan kunskapsområdena
 - Dessa skriftbrukspraktiker tas vanligen för givna - och utgör därmed inte fokus för undervisning i skola och utbildning.

18 mars 2011

Lindberg / Living

4

Examensarbetet som pedagogisk utmaning 2

- Skriftbrukspraktiker som tas för givna utmanas (och utvecklas) inte självklart
- Studerande som skolas in i en specifik skriftbrukspraktik har inte självklart en bredare repertoar än de de fått tillgång till (i skolan eller i andra sammanhang).
- Arbetslivets skriftbrukspraktiker har förändrats över tid: allt fler arbetsuppgifter inom allt fler områden förutsätter skriftbruk av något eller varierande slag
- Utbildningens och arbetslivets skriftbrukspraktiker är inte alltid samstämmiga: jfr boken "Words apart"
- **Vilka varierande skriftbrukspraktiker behöver utbildningen förbereda för?**

18 mars 2011

Lindberg / Living

5

Examensarbetet som skriftbrukspraktik

- Präglas i olika högskoleutbildningar av respektive skriftbrukspraktik
- I utbildningar där
 - det saknas traditioner av att studerande skriver längre sammanhållna texter och där
 - professionsområdet har en starkt utvecklad tradition av att dela kunskap muntligt och i handling har både studerande och lärare upplevt problem vid införandet av professionsutbildning i högskolan ("akademisering")

18 mars 2011

Lindberg / Living

6

Utveckling av nya former av examensarbete

- Yrkehögskolan / nya professionsutbildningar i högskolan utmanar traditionellt akademiska uppsatser
 - Yrkehögskolans samhällsuppdrag var ursprungligen inte definierat som forskning och därför ska utbildningen formellt inte vara forskningsförberedande
 - Vilka former av examensarbeten har relevans för yrkehögskolans samhällsuppdrag?

18 mars 2011

Lindberg / Living

7

Bron mellan forskning och arbetsliv

Med en yrkehögskoleutbildning kan man

- Tillgodogöra sig forskningsresultat
- Identifiera problem i det lokala arbetslivet
- Matcha forskningsresultat / lösningar och lokala problem → **bidra till regional utveckling av arbetslivet**

18 mars 2011

Lindberg / Living

8

Yrkeshögskolan i Jyväskylä (exempel)

- Examensarbetet som produkt varierar dels från ett utbildningsprogram till ett annat och dels i relation till ämnet. Ett examensarbete kan utgöra ett
 - Utvecklingsprojekt inom arbetslivet
 - En produkt eller ett evenemang
 - En vetenskaplig studie/en del av ett forskningsprojekt
- Exempel på vanliga planerings- och utvecklingsprojekt är att man producerar en kvalitetshandbok, en marknadsföringsplan, en affärsplan, en individuell utvecklingsplan, en handlingsplan, en plan för och ett förverkligande av en process eller en produktionslinje.

18 mars 2011

Lindberg / Living

9

Yrkeshögskolan i Jyväskylä 2

- Ett examensarbete kan också bestå av en plan för och förverkligande av ett programservicepaket, en ny produkt eller en kollektion, eller en plan för en multimedieproduktion.
- En vetenskaplig studie/del a ett forskningsprojekt motsvarar närmast en traditionell vetenskaplig studie. **Målen för en sådan studie är dock praktiska:** syftet är att lösa ett specifikt problem inom yrkesområdet med hjälp av såväl teori som en empirisk studie.

18 mars 2011

Lindberg / Living

10

Från vetenskaplighet till systematik

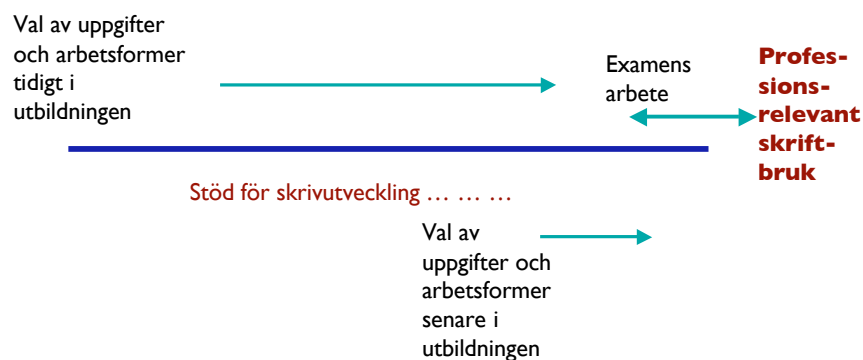
- Traditionella akademiska examensarbeten ska präglas av vetenskaplighet
- Yrkehögskolans examensarbeten ska präglas av systematik – i planering, genomförande och avrapportering

18 mars 2011

Lindberg / Living

11

Att förbereda för examensarbete – en pedagogisk utmaning

18 mars 2011

Lindberg / Living

12